

משרד החינוך

מינהל חברה ונוער

אגף תכנים, תכניות, הכשרה והשתלמויות

מלחמה באירופה - זהות, סולידריות ואחריות

הפלישה הצבאית של רוסיה לאוקראינה, היא אולי המלחמה הגדולה ביותר באירופה מאז מלחמת העולם השנייה.

העולם התעורר ביום חמישי בבוקר לקולות של מלחמה. רבים מהפרשנים סברו, כי פוטין מאיים אבל לא יבצע, וגם עכשיו לא ממש ברור מה עתיד לקרות ומה כוונותיו.

עם זאת, ידיעות על מלחמה, גם אם היא מתרחשת על אדמת אירופה ולא כאן מעוררת חרדות רבות ותחושה של אי וודאות בקרב רבים.

בני הנוער, שצורכים חדשות ומחוברים למתרחש בעולם דרך הרשתות, ניזונים ממידע שלא תמיד מדויק, אינם יודעים כיצד להגיב למציאות הקשה המתחוללת לנגד עיניהם.

מתפקידנו כמחנכים לעצור את הלמידה, לספק מידע לתלמידים על המתרחש, לקיים איתם פעילות של אוורור רגשות ולתת לגיטימציה לרגשות השונים המציפים אותם בעקבות המצב.

חלק מבני הנוער חוו מצב של מלחמה וירי טילים, דבר העלול לעורר בהם חרדה, על אף שהמלחמה כרגע מתרחשת רחוק מגבולותינו. אחת התחושות הקשות במצב של מלחמה, היא התחושה של חוסר האונים, של חוסר היכולת שלנו לשנות את המצב, ואולם, גם במצבים קשים, יש בידינו לעשות דברים שיספיעו על המציאות ויעשו אותה קצת יותר קלה. כאן המקום לרתום את בני הנוער למעשים חיוביים ומועילים למען האזרחים הסובלים באוקראינה בכלל ולקהילה היהודית הנמצאת שם בפרט.

ממשלת ישראל התבקשה להעביר סיוע הומניטרי. בני נוער יכולים לסייע באיסוף תרומות וכל הנדרש לצורך כך. כמו כן, יתכן וקיימים בכיתה או בבית הספר תלמידים שיש להם קרובי מלחמה המצויים בחזית המלחמה, ניתן לתת להם במה לספר את סיפורה האישי של משפחתם, כולל סיפור העלייה של התלמיד ומשפחתו ובכך לתת לתלמידים אלו מקום ונראות בקרב חבריהם, ואפשרות לשתף את חבריהם בתחושותיהם ובדאגתם ולקבל תמיכה חברית.

עודדו את התלמידים לפעולה. עשייה דוחקת את תחושת חוסר האונים ומעוררת תחושה של שליטה, אם גם חלקית, בנעשה, ומגדילה את תחושת האופטימיות והתקווה.

מינהל חברה ונוער מנגיש עבורכם הצעה למערך הכולל מידע, סרטונים, כתבות ומבחר סוגיות לשיח בדגש על היבטים חברתיים, עידוד יוזמות ועשייה אקטיבית למען החברה.

רוסיה, אוקראינה, נאט"ו, המורדים, ארה"ב: מי נגד מי?

עובדות ופרשנות

מתוך: [וינט, 24.2.21](#)

מבחר סוגיות לדיון במעגלי שיח עם התלמידים

הזווית האישית/ קבוצתית

- מה אתם יודעים על המלחמה באוקראינה?
- מאיזה גורם קיבלתם מידע? (מדיה חברתית, אלקטרונית, משפחה, חברים, שכנים)
- האם אתם מודאגים? או שמא אדישים? מה מדברים בבית, במפגשים חברתיים?
- האם אתם מכירים מישהו שנמצא כעת באוקראינה?

הזווית היהודית והישראלית

- האם ישראל צריכה להתערב? באיזה אופן?
- מה בין התערבות לערבות הדדית ולסולידריות?
- האם חובת המדינה לעזור לכלל התושבים או רק לישראלים וליהודים שנמצאים באוקראינה?
- שאלת האחריות האישית – ישראל קראה לכל הישראלים לחזור וחלקם בחרו להישאר – האם אדם אחראי על גורלו או המדינה?

הזווית הבינלאומית

- האם לדעתכם מדינות העולם צריכות להתערב בנעשה שם? אם כן מדוע?
- באיזו רמת התערבות? ובאילו דרכים? סיוע הומניטרי? כספי? כללי?
- טנקים ברחובות עיר בירה של מדינה עצמאית – אלו מלחמות אחרות מזכירה המלחמה הזו?
- מה ההבדל בין מלחמה מהסוג הזה למלחמות האחרונות שחווינו?
- האם זו תחילתה של מלחמת עולם שלישית – דמוקרטיה מול דיקטטורה? מזרח מול מערב? זהות לאומית מול זהות גלובלית?

עידוד ליזמות ואקטיביזם חברתי

- מה אנחנו כאזרחים/תלמידים/בית הספר/רשות/מדינה יכולים לעשות כדי לסייע לאוקראינים?
- הציעו דרכי פעולה כגון יצירת קשר עם הקהילה היהודית באוקראינה, יצירת קשר עם ישראלים לא יהודים שנמצאים באוקראינה (דוגמת סטודנטים, אנשי עסקים).
- מה דעתכם על היוזמה [אחינו נתונים בצרה](#)? מהו סוג הסיוע ביוזמה הזו? כיצד אנחנו יכולים לתרום? בהפצה? בהעלאת מודעות?
- ניתן להיעזר ב- [Tricider](#) - כלי דיגטלי לבחירת רעיון לקידום הסיוע/ העזרה/היוזמה

כתבות/סרטונים

מצאו פרסום/מאמר/סרטון ברשת או מתוך הרשימה מטה, אשר קשור למלחמה זו ושנגע בכם במיוחד. הסבירו מדוע?

- [בישראל מגבשים חבילת סיוע לאוקראינה](#)
- [ישראל העבירה סיוע הומניטרי לאוקראינה, בירושלים נערכים לקליטת עולים](#)
- [הזווית הישראלית במלחמה: מבחן חופש הפעולה בסוריה](#)
- [המערב לא שותק](#)
- [ארה"ב, בריטניה ושלוש המדינות הבלטיות מעבירות נשק לאוקראינה, כדי לעזור לה להתגונן מפלישה רוסית](#)
- [מלחמה בעידן המדיה החברתית](#)

מתודות ומודלים

- [מודל לדיון בנושאים חברתיים – כאן ועכשיו](#)
- [מדברים אקטואליה](#)
- [מתודה לאורור רגשות בנושאים חברתיים](#)
- [לוקחים אחריות אישית וחברתית - שאלון](#)

מתווה להנחיית מעגל השיח הקבוצתי

- על המנחה לנווט את הדיון ברגישות
- לתת מקום לכלל הדעות, המחשבות והרגשות שיעלו בקבוצה
- להציג עובדות לצד פרשנויות מגוונות
- יש להדגיש, כי נקיטת עמדה צריכה להתבסס על עובדות מבוססות
- לשמור על שיח מכבד, לא מבייש וללא שיימינג
- לתת מקום לאקטיביזם – להעלות לדיון דרכי פעולה שאמצעותם בני הנוער יוכלו להשפיע ולקדם סיוע ועזרה